

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

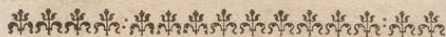
**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

Punct. I. A quo moueantur proiecta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

nitare præcesserant, sed præcesserunt infiniti dies: ergo horæ essent infinitæ, sicuti infinita essent capita, quæ essent in multitudine infinita hominum, quorum quilibet suum haberet caput: ergo dies illi essent finiti & infiniti. Hoc argumentum expendi Controuers. 14. punct. 5. num. 11. ubi illud adduxi contra multitudinem infinitam Angelorum, ad inferendum fore finitos, & infinitos Angelos creatos per totam æternitatem per singulos dies, quia si postea hi Angeli horis continuis ab hac hora per horas immediatè præcedentes responderent singulis horis, singuli Angeli responderent horis finitis, & infinitis, quod eadem omnino infertur ratione, quam modo adducebam, ibique respondi Angelos ita per æternitatem in singulis diebus creatis non posse adhuc mente singulis horis continuis hanc immediatè præcedentibus affigi. Eadem ratione dico modo singulas horas ex singulis diebus elapsis non posse adhuc mente cognosci immediatè & continuè ante hanc horam fluentes, quia ita præcessisse repugnat. Huius doctrinæ expeditam rationem inuenies loco citato.

CONTROVERSIA XX.

De impulsu, seu proiectorum motu.

DE motu locali in communi egi lib. 4. de motu progressiuo non nihil dicendum est in Anima; de motu grauium & leuium in Generatione; de proiectorum motu, hic agendum est, ut opus hoc integrum vndeque euadat. Inquirendum est an impulsu impresso proiecta moueantur, eademque instituitur Controuersia de natura impulsus, & de proiectorum motu.

PUNCTVM PRIMVM.

A quo moueantur proiecta.

I Corpora proiecta à se non moueri nullus ambigit, mouentur enim contra internum imperum motu violento, nullus autem motus violentus potest à principio intrinseco dimanare: omnia enim, quæ à principio intrinseco procedunt naturalia sunt, & non violenta, neque ullus inuenietur adeo amens, ut serio affirmet glandem æream à bombarda dimissam propria virtute per aëra tranare, & parietes euertere. Quam igitur externa vi proiecta moueantur dubium est, cum vi illorum motus peragatur.

2 Pater Pereira lib. 54. Physicæ, cap. 5. consequenter defendit cum Simplicio, Aueroës, Maiore, & Mairone, apud P. Rubium postea citandum, proiecta primo moueri à proiciente immediato, & postea à medio siue hoc sit aër, siue aqua, siue quoduis aliud corpus, nulla alia qualitate in corpore proiecto producta. Opposita sententia communis est valde inter Philosophos, & Theologos, illam defendunt P. Vasquez 1. part. disp. 92. cap. 2. P. Soar tom. 2. Metaph. disp. 35. sect. 4. P. Rub. tract. de impulsu quæst. 1. & alij quam plurimi afferentes proiecta moueri media qualitate superaddita impressa à proiciente, quæ impulsus dicitur. Probandum est dari hanc qualitatem ex illius necessitate, quam conuincit impotentia aliorum agentium ad mouenda proiecta, hanc ego sic ostendo. Proiciens immediatè per se ipsum impotens est mouere lapidem per spatium distans à proiciente, tum quia cum lapis mouetur in spatio distanti proiciens nihil in agit medium: ergo non potest agere in lapidem distantem, aliàs ageret in distans, quin ageret in propinquum, tum quia si immediatè postquam homo lapidem iaciat emoriatur, lapis mouebitur: ergo non mouetur à proiciente, quod iam in rerum natura non est, de hoc nemo prudens dubitauit.

3 Proiecta non moueri in secundo & vltioribus instantibus motus post primum, in quo auctores oppositæ sententiæ defendunt moueri à proiciente ab aëre aliòve corpore intermedio, hac ratione nonnulli probare intendunt. Lapis proiectus aut mouetur aëre, seu medio, quod est ante, seu aduersum, aut medio, quod est à tergo, seu auer-

sum: non aduerso, quia hoc potius impedit motum, non auerso, quia prius natura, quam moueatur medium auersum ad replendum vacuum supponitur iam proiectum motum: ergo nullo medio potest proiectum moueri. Facile quisque dicit duplicem esse motum, vel esse distinctas partes motus, primam productam esse à proiciente, & hanc esse priorem natura motu aëris auersi seu existentis à tergo, secundam posteriorem natura motu aëris auersi, & ita proiciens primo mouet lapidem immediatè per suam virtutem, hic motus à proiciente productus causa est ut moueatur aër ad replendum spatium, quod lapis reliquit, motus aëris ad hoc spatium replendum iterum mouet lapidem alia parte motus distincta ab illa, quæ processit à proiciente, & causa fuit motus aëris, secunda pars motus iterum est causa aliis motus aëris existentis à tergo, ex vi cuius replet hoc secundum spatium, quod lapis reliquit, & rursus hæc secunda pars motus ad replendum vacuum causa est ut mobile iterum moueatur, & sic de reliquis partibus motus. Instant recentiores: pars aëris, quæ succedit in spatium proiecti trahitur à proiecto, à quo mouetur ne detur vacuum, quod nos tradidimus Controuersia 15. puncto 12. ergo ipsa non est causa motus proiecti. Vim illationis non percipio, quid refert proiectum esse causam motus aëris, ut aër, vel idem aëris motus productus à proiecto sit causa motus proiecti, non idem erit prius, & posterius respectu eiusdem, est enim proiectum, quod est prius respectu motus aëris, & proiecti motus qui est posterior respectu aëris, seu motus aëris: proiectum autem, illiusque motus realiter distinguuntur. Si dicas non solum proiectum, sed proiecti motum esse causam motus aëris, & ita non posse eiusdem proiecti motum esse effectum motus aëris, ne idem motus proiecti sit prior & posterior respectu eiusdem, redit solutio supra data de diuersis partibus motus proiecti, ex quibus hæc pars prima motus proiecti est causa primæ partis motus aëris, & pars prima motus aëris est causa non primæ partis motus proiecti, quæ est posterior, & à qua dependet, sed secundæ partis motus proiecti, à qua hæc pars motus aëris nullam habet dependentiam, & sic de aliis.

Arguunt secundò. Proiciens adhuc in primo instanti, in quo proicit corpus, tantum est applicatum partibus immediatis proiecti, sed non tantum mouet partes immediatas, sed mediatas: ergo non illas mouet immediatè per suam entitatem, quæ partibus mediatis proiecti applicata non est. Si illis obicias inferri ex hac ratione non posse adhuc medio impulsu moueri proiectum à proiciente, quia sicuti applicatum non est ad mouendam partem distantem proiecti motu locali per productionem præsentiam, eodem modo applicatum non est ad mouendam eandem partem motu alterationis per productionem impulsus. Respondent impulsus esse productum aliis impulsus, & ita partem impulsus productam in parte immediata proiecti inuare proiciens ad producendum impulsus in parte alia remota, cui applicatur proiciens ratione impulsus producti in parte propinqua, qui simul cum proiciente concurret per modum principij actiui ad producendum impulsus in secunda parte proiecti, cui est immediatum agens adæquatum constitutum ex proiciente, & ex impulsu in prima parte producto, à quo principio adæquato indiuisibiliter sumpto procedit impulsus. In motu locali immediatè à proiciente producto non ita se res habere possunt, quia præsentia producta in prima parte proiecti non est productiua aliis præsentiam, & ita non potest inuare proiciens ad producendam præsentiam in secunda parte proiecti. Ex hac ratione inferunt prædicti recentiores non solum producendum esse impulsus à proiciente in motu projectionis, sed etiam in motu vctionis, lecompressionis, & aliis huius generis. Quia non possunt res diuisibiles moueri, nisi motis omnibus partibus vnitis, sed agens per se non est præsens omnibus partibus: ergo debet esse præsens per virtutem ab illo productam, cuius partes proximiores effectiue concurrant cum agente ad producendas distantes, ratione quarum principium adæquatum actiuium semper erit passo immediatum. Probauit Contr. 7. punct. 2. agens posse agere in passum distans dum agit in propinquum, etiam si non adiuuetur effectus productus in passo propinquo, ex qua doctrina infringitur recentiorum ratio: alia ergo solidior reddenda est.

Sentio à posteriori probari, proiecta non moueri ab aëre, quia si ab aëre mouerentur, omnia corpora eiusdem rationis per

per eundem aërem mota eadem velocitate mouerentur, quia causa motus esset eadem & eodem modo applicata: ergo nulla posset assignari ratio, propter quam hoc corpus velocius, & illud tardius moueretur, vel cur idem proiectum modò tardè postea velociter per eundem aërem ciceretur. Secundò nulla posset assignari ratio, car motus lapidis ascendens sursum ad tantam distantiam deficeret, & cælum non tangeret, eadem enim est vis agentis in fine motus, vt lapidem impellat sursum, quæ erat in medio motus, quia semper lapis ascendens sursum à parte inferiori spatium relinquit occupandum ab aëre: ergo semper partes aëris accedentis ad spatium illud replendum virtutem habebunt mouendi sursum proiectum, neque potest dici virtutem esse defatigatam in fine motus, quia cum semper diuersæ partes aëris succedant in spatium relictum à lapide ascendente sursum, semper noua succedet virtus ad motum proiecti sursum protendendum, neque minores vires habent partes, quæ accedunt in fine motus, quam quæ initio accesserunt, & ita eodem modo omnes proiectum sursum impellent. Vltimò qui fieri potest aëre vehementissimè flante versus Orientem globum tormentarium ferri versus Occidentem eo impetu explosum vt demolitur vrbes, muros quasset, & vniuersa subuertat: Vnde tanta vis aëri: quod si illa gaudet, quomodo dum rapidissimè perflat maiori quidem vi, quam dum à me mouetur lapis, hunc supra murum positum non remouet. Videmus enim quocumque impetu aër cieatur lapidem statim in terram corruere, si impulsus à proiciente antea applicato non receperit.

6 Concludo ex his proiecta non posse moueri à proiciente, dum ab illo distant, neque ab aëre & ita necessariò dicendum esse moueri qualitate quadam impressa à proiciente, quam impulsus vocamus. In motu vectiois, tractionis, & compressionis censeo necessum non esse impulsus imprimi à vehente, trahente, seu comprimente corpus, sed posse immediatè lapidem in manu detentum moueri ab homine qui prius natura moueatur, quam lapis ab illo motus ne agens agat in distant, quod explicui Contr. 18. puncto 3. ratio fit, quia ex defectu applicationis non obstat, vt dicebam modò. Deinde videmus lapidem supra caput vectum tantum moueri dum mouetur caput vehentis, ex quo infero non moueri medio, impulsu quia si moueretur medio isto, in hoc instanti lapis impulsus recepisset, ex vi cuius moueretur in sequenti, etiam si quiesceret viuens, à quo modò vehitur, sicuti contingit in motu proicientis. Scio te posse respondere impulsus impressum à vehente esse talis naturæ vt corpus non moueat, nisi dum mouetur vehens, à cuius motu dependet in sua operatione, vel depèdere à motu vehentis in conseruari & ita quiescenti vehenti perire impulsus vectiois, & lapidem vectum non moueri. Vtrumque sine fundamento dicitur, & non sine magnis difficultatibus illas breuiter attingam. Impulsus vectiois vel est causa adequata motus, vel inadæquata, quæ simul operetur cum motu vehentis: si adequata: ergo non dependet in sua operatione à motu vehentis tanquam à comprincipio, neque tanquam à conditione, quia motus vehentis neque pertinet ad principium actuum, aut passiuum motus vectiois, quia principium actiuum est impulsus impressus lapidi, & passiuum lapis vehendus: ergo non potest esse conditio ad motus vectiois, omnis enim conditio est circumstantia principij actiui, vel passiu effectus ad quem est conditio. Si impulsus vectiois dependet in operari tanquam à comprincipio inadæquato à motu vehentis, superflue tot principia constituuntur respectu motus vectiois, quia posset adequatè dependere à motu vehentis, si ab illo inadæquatè dependet: ergo dici nequit impulsus vectiois dependere in operari à motu vehentis. Non sine magna difficultate dici posse impulsus hunc dependere in conseruari à motu vehentis, sic probo. Motus vehentis ex vi cuius constitutum est in hoc spatio terminatio motus, in instanti sequenti, etsi non perseveret secundum hanc denominationem motus, perseverat secundum eandem entitatem, quia perseverat eadem actio terminata ad eandem præsentiam: ergo perseverat totum physicum, quod includebat motum præteritum, & tantum deficit denominatio motus: sed impulsus vectiois non poterat dependere à denominatione, sed tantum à physica entitate motus: ergo perseverat totum illud, à quo dependebat impulsus in instanti, in quo vehens per motum acquisiuit hoc spatium: ergo etiam impulsus

Franc. de Quiedo, Philoſoph. Tom. I.

dependeret in conseruari à motu, permaneret dum quiescit vehens, quia permaneret totum physicum motus, à quo poterat impulsus dependisse in instanti, in quo fuit primò productus, & in quo erat denominatio motus. Vltimò si vehens moueret corpus vectum medio impulsu non illud posset mouere in primo instanti in quo mouetur ipsum vehens, quod sic probo. Vehens primò produceret impulsus vectiois in primo instanti, in quo mouetur: sed in primo instanti, in quo impulsus produciatur ab agenti naturali, non potest ex vi illius impulsus moueri corpus illum recipiens: ergo in primo instanti, in quo mouetur vehens non potest medio impulsu in illo instanti producto mouere corpus. Maiorem propositionem omnes concedunt, corpus enim vectum siue mediatè, siue immediatè semper mouetur dependenter à motu vehentis, vt admittunt omnes: minorem probaui Controu. 18. punct. 3. Consequentia est omnino certa.

7 Mens Philosophi circa existentiam impulsus adhuc in proiectis dubia est, videtur enim in contrariam sententiam inclinasse. Sic habet hoc lib. cap. 10. text. 82. *Necesse est enim hoc quidem dicere id, quod primum mouet, efficere, vt aër, aut aqua, aut aliquid huiusmodi, quod moueri, mouereque aptum est possit mouere.* Quibus verbis docet Philosophus, ita projectionem mouere medium, vt prima pars aëris proximam moueat, & hæc aliam. Rursus lib. de insomniis cap. 2. sub initium: *Etenim quæ lationem subeunt, eo quod propulsi non amplius tangent cientes. Quod mouendi officio functum est, quandam aëris particulam propulsi, quæ cum mouetur subinde aliam ciet, atque hoc ritique pacto donec quiescant, moueri aër, & aqua solent.* Idem tradit in questionibus mechanicis, nam questione 33. cum interrogasset cur motu quiescenti concitaretur proiectum, respondet: *An videlicet quoniam primum id efficit vt alterum impellat, illudque rursus vt alterum. Cessat autem quando non potest amplius facere primum impellens, vt impellat id, quod fertur: & quando ipsius latè grauitas nuda suo decinat magis quam impellentis in ante sit potentia.* Additque sæpè cessaturum motum in vacuo, quia non esset aër, qui motum concitaret. Respond. hæc omnia testimonia ad summum probare aërem à tergo proiecti succedentem ad vacuum replendum aliquo modo iuuare ad motum illius quod concedere non recusabo, modò proiecti motus non tribuatur aëri à tergo impellenti tanquam principio adequato, nullumque indicare impulsus superadditum concedendum non esse, quem videtur Aristoteles concessisse in hoc lib. cap. 10. text. 82. ubi sic habet: *At non simul moueri desinit, & mouere, sed simul atque is, qui mouet mouere desinit, desinit moueri. Quocirca aliud mouet, quod heret: cuius eadem est ratio, cessat autem vis mouendi in id, quod heret minor imprimitur.* Quibus verbis annotandum est Aristotelem concedere vim impressam, & herentem mobili, quæ vis distincta est à vi, seu virtute, quam habet proiciens, seu aër medius, quia virtus horum mobilis non heret, & nulla alia esse potest præter impulsus à proiciente impressum.

8 Circa impulsuum distinctionem, patet impulsus, ex vi cuius corpus mouetur sursum distinguì à grauitate, & impulsus ex vi cuius mouetur deorsum à leuitate distinguì, penes diuersos terminos, quos respiciunt, & diuersum modum mouendi corpora. De impulsu mouente corpus deorsum eodem modo dicendum est distinguì à grauitate, & similiter eadem distinctio tribuenda est respectu leuitatis impulsui, ex vi cuius corpus sursum mouetur. Infero ex principiis aded aduersis à quibus procedunt impulsus deorsum, & grauitas, atque impulsus sursum, & leuitas, grauitas enim & leuitas semper consequuntur certam naturam corporum, & si à substantiis distinguuntur ex qualitatibus temperatura, impulsus autem semper à principio extrinseco procedit, neque diuersas dispositiones exigunt ex parte passi impulsus sursum, & deorsum, sicuti exigunt grauitas, & leuitas. Impulsus respicientes terminos oppositos sicuti impulsus, ex vi quorum mouetur corpus sursum, & deorsum, dextrorsum, & sinistrorsum distinguì in specie probatur eadem ratione, quæ probatur distinguì impulsus deorsum à leuitate, nam est motum esse sursum, vel deorsum extrinseca sit denominatio, principium tamen, ex quo semper motus sursum procedit specie distinguuntur à principio, ex vi cuius motus deorsum nascitur, hæc enim differentia, quæ in motu est extrinseca nascitur ex differentia extrinseca & speciali natura principij.

11 De

De impulsibus respicientibus eundem numero terminum ex diuersis spatiis & consequenter per aduersas lineas, difficultas est an intrinsecè distinguantur: multi affirmatiuam tenent sententiam; ego in negatiuam propendeo, quia sicut eadem grauitas, & leuitas ex diuersis spatiis per diuersas lineas semper per breuissimam tendunt in proprium centrum, sic idem impulsus semper in determinatum terminum tendit semper per lineam rectam, diuersam tamen ratione diuersi spatij, à quo tendit mobile, ex eo quod diuersum terminum à quo habeat motus respiciens eundem terminum, ad quem debet tendere per diuersam spatij lineam. Itaque ex vi eiusdem impulsus, ratione cuius mouetur corpus ab spatio sursum per hanc lineam moueretur per aliam, & in eundem terminum si mobili existenti in alio spatio idem contigisset impulsus, neque necessum est distinctos secundum prædicatum intrinsecum impulsus constituere, pro omnibus motibus respicientibus distinctas spatij lineas, etiam in eundem terminum destinatas. In hac re fortiores rationes non inuenio, neque illius materia grauiore alias desiderat.

PUNCTVM II.

A quo producatur, & corrumpatur impulsus.

Iuentia sensitiua habere virtutem imprimendi impulsu corporibus infertur ex motu projectionis, quem probauimus puncto præcedenti fieri medio impulsu producto à proiciente. Difficultas est an in uiuentibus distinguatur potentia, à qua procedit impulsus, ex vi cuius mouent corpus extraneum à potentia locomotiuam, ex vi cuius ipsa animalia se mouent. In opinione, quæ potentias ab anima non distinguit, difficultas hæc locum non inuenit, quia potentia realiter cum anima identificata necessario inter se ideitatem habent. In opinione, quæ potentias distinguit censeo realiter distingui potentiam, ex vi cuius animal se localiter mouet à potentia productiuam impulsus, quia existimo animal non se mouere per productionem impulsus in se ipso, sed per immediatam productionem præsentia. Non nego posse partem quamdam uiuentis impulsu imprimere alij parti eiusdem uiuentis, ex vi cuius quasi ab extrinseco moueatur pars illa, quæ impulsu recipit, sed affirmo motum progressiuum contractionis, & dilatationis non fieri ab anima medio impulsu, sed immediatè ab illa procedere, sicuti procedit immediatè ab anima rationali, & ab Angelo motus, quo rationalis anima & Angelus mouetur. Confirmatur: uiuentis immediatè mouet non medio impulsu corpus, quod vehit, ut probauimus puncto præcedenti: ergo potiori ratione poterit se ipsum immediatè mouere. Potentiam locomotiuam, qua animal se ipsum mouet in uiuentibus materialibus, quæ se ipsa immediatè mouent, non distinguere à potentia ex vi cuius motus uectionis immediatè procedit ab animali, quia termini potentiarum non distinguuntur neque ex modo tendendi, neque aliquam habent radicem essentialis distinctionis, immanentia enim, quæ conuenit motui locali respectu primi motus omnino est extrinseca termino motus, & omnino extra illius existentiam, æquè enim benè producitur hæc præsentia, quam modo habeo à me immanèter vel ab alio quocumque extrinseco transcurrenter. Similiter dicendum est quantitatem habere virtutem imprimendi impulsu. Ratio est quia cum quantitas impenetrabilis sit, virtutem habet remouendi à loco corpus occupans spatium immediatè ab illa occupandum, & resistendi alij corpori, ne cum illa penetraretur, quod sit medio impulsu impresso corpori intendenti se penetrare, quod manifesta experientia monstrat præcipue in motu resistentia.

Hic inquiri solet an corpus debeat se mouere, ut impulsu alij corpori imprimat. Respondeo necessum non esse corpus actu moueri ut impulsu corpori imprimat, ut patet in lapide, qui semper humeris impulsu imprimit, etiam si immotus super humeros subsistat. Necessum tamen est corpus intendere se mouere versus aliquam partem, ut impulsu imprimat, quem imprimit necessario tendentem, in partem illam, in quam motus imprimendis impulsu dirigebatur. Hac ratione lapis æquè vndeque immotus impulsu imprimat terræ, cui innititur, & non partibus aeris lateralibus, vel aëri, quem supra se habet.

Circa corruptionem impulsus docuit Pater Valquez 2. disp. 21. cap. 3. impulsu semper corrumpi à contrario, nam cum lapis per impulsu sursum ascendit, producit quamdam grauitatem, mediā quā impulsu sibi ab agenti extrinseco violenter impressu corrumpit. Circa impulsu, quo lapis deorsum descendit, qui non opponitur grauitati essentiali, aut accidentali, quia in eundem terminum lapidem mouet, tradit ex Archimede Mathematicorum Principe terram esse ex utraque parte æquè ponderibus librata, ita ut duplex sit assignandum centrum, vnum vniuersi, grauitatis aliud. Centrum vniuersi est illud, à quo æquales lineæ ad terræ superficiem duci possunt, centrum verò grauitatis est punctum illud, quod ita diuidit terræ partes quoad grauitatem, ut terra ex nulla parte magis in vnam quam in aliam grauetur, sicuti in bilance centrum grauitatis est punctum illud examinis, quod ita bilancem discernit, ut neutra pars aliam grauitate superet: tunc ergo quiescit terra, cum centrum grauitatis centro vniuersi corresponderet. Si verò in terra æquè vtriusque librata aliquis impulsu in hac parte imprimat, terra ex illa parte magis ponderatur, & extrahitur centrum grauitatis à centro vniuersi per motum, quo terra deorsum descendit secundum illud latus, in quo impulsu recepit, & ascendit sursum per aliud latus, sicuti in bilance contingit. Postea verò cum in se locum proprium, restituit, corrumpit impulsu receptum, ex vi cuius terra à proprio centro fuerat extracta.

Doctrinam hanc contra sensum euidentiam tradi multi clamitant, verumtamen nec leuem coniecturam contra illam experientia exhibere valebit. Motus enim, ut sæpè dixi non percipitur nisi per distantias corporum, & diuersa corpora interiacentia, qui si fiat his distantis ex motu non accrescentibus, nunquam percipietur, ut contingit in motu naui, quem non percipit, qui intra illius cameram inclusus fertur. Cum ergo si vniuersus moueretur orbis eo modo, quem tradit Archimedes omnia in illo contenta æquè mouerentur, & æquè distarent, & nullum esset principium, ex quo illius motus sensibus percipi posset, neque illum hic & nunc contingere posse experientia discerneremus: malè ergo infertur motum hunc admittendum non esse, quia nunquam sensibus percipitur. Grauiora sunt alia, quæ huic vniuersi motui refragantur, nonnulla expendo. Motus hic vniuersi proueniens ex impulsu violentus esset, & contra interuam impetum totius vniuersi, omnibus enim illius partibus esset violentus, tam illis, quæ deprimuntur, quam aliis, quæ eleuantur, omnes enim extraherentur à proprio grauitatis centro: ergo non potest prouenire à quocumque impulsu. Probo consequentiam: impulsu à me impressus non potest vincere grauitatem mediocri saxi, neque illud mouere versus aliquam partem: ergo non poterit vincere grauitatem totius mundi, illumque totum commouere. Respondebis diuersam esse rationem, quia mundus est ex utraque parte æquè libratus, & ita potest quocumque illo impulsu commoueri, sicuti in bilance æquè librata, etiam si utraque ingens sustineat pondus, potest tritici grano huic lanci appposito moueri. Contra: cum lances, quæ æqualiter erant librata leui pondere superaddito mouentur, lanx, quæ deprimitur mouetur motu naturali, & pondus superadditum non vincit resistentiam lancis depressæ, sed totum pondus, quod antea erat in lance depressæ, & illud, quod denuo superadditur naturaliter sursum descendunt, & vincunt resistentiam aliis lancis, quam semper intendit vincere, & deorsum descendere lanx, quæ modo deprimitur motu naturali, quam antea non fuerat consequuta, quia æqua erat opposita lancis resistentia, cum conatu, quem ipsa habebat ad descendendum deorsum: itaque lanx depressa naturaliter mouetur, & lanx eleuata violenter contra propriam resistentiam, quæ vincitur antiquo pondere, quod lanx habebat, cum utraque erat æquè librata, & alio, quod denuo fuit additum eidem lanci depressæ, & mirum non est pondus aliquod quantumuis maximum vinci alio æquali adiuto leuissimo. In motu autem vniuersi, quem adhibuit prædictus dicendi modus tota terra violenter mouetur, & impulsu impressus huic parti, quæ deprimitur, victurus est resistentiam partis terræ eleuata, & partis depressæ, neque pars depressa iuuat impulsu ut vincat resistentia partis eleuata, imò potius resistit, ne altera eleuetur, quia sicuti resistit, ne ipsa descēdat, ita resistit ne altera ascendat: ergo resistentia totius